

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'**Amical de Mauthausen**
i altres camps de concentració nazis

Sumari

- 1 Homenatges
- 2 Actes a Valmanya i La Bastida
- 2 Informacions de l'Amical
- 2 Presentacions de llibres i exposició de pintura
- 2 Recordem a ...
- 2 Flossenburg i Dachau
- 2 Congrés: "Els camps de concentració i el món concentracionari a Espanya durant la guerra civil i el franquisme"
- 3 Els desapareguts del franquisme
- 3 Desperfectes en el monument de Sant Boi
- 4 Lectures recomandades

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis

Aragó, 312, àtic 3 - 08009 Barcelona
Tel. 93 488 10 68 - Fax 93 487 20 26
e-mail: A_MAUTHAUSEN@terra.es

REDACCIÓ: Rosa Toran

EDITA: J.J.Gràfics
Tel. 93 555 43 18 - 08328 Alella

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant la procedència.

Homenatges

Homenatge a Joan Grassot Grivé

El dia 30 de juny es va fer un homenatge a Joan Grassot Grivé a la Masia Can Borrell d'Arenys de Munt. L'acte comptà amb la participació de l'alcalde Andreu Majó, l'historiador Agustí Barrera i Joan Escuer i Enric Marco de l'Amical. S'hi va aplegar nombros públic, entre el qual destacava la presència de la seva filla Ramona. Joan

Grassot, nascut a Barcelona, es va casar, l'any 1933 amb una arenyenca i residí al poble, on va ser regidor en representació del PSUC durant la Guerra Civil. Exiliat a França va ser internat a Mauthausen i morí a Gusen l'any 1941. Durant l'acte també es van presentar els llibres Memòria de l'infern de David Bassa i Jordi Ribó i Vida i mort dels republicans als camps nazis de Rosa Toran.

Homenatge a Antoni Ibern Eroles

El dia 10 d'agost tot el poble d'Ager va retre homenatge a Antoni Ibern Eroles, Ton del Coro, supervivent del camp de Mauthausen. L'acte va estar organitzat per la Comissió prohomenatge a Antoni Ibern, amb la col·laboració de l'Amical, i va comptar amb el suport de la Diputació de Lleida i del Consell Comarcal de la Noguera, sense cap representant per part de l'Ajuntament. L'acte, a més dels parlaments, va consistir en una conferència a càrrec d'Enric Marco, la projecció del documental Nit i Boira i la inauguració de l'exposició de fotografies del fons de l'Amical. Antoni Ibern va manifestar una gran emoció en rebre una placa del vicepresident de la Diputació i una pedra originària de la pedrera de

Mauthausen, que li va lliurar l'Amical.

Antoni Ibern, de 89 anys, va passar gairebé cinc anys de la seva vida al camp i va recordar la seva terrible experiència i que és capaç de repassar dia a dia amb molta serenitat, als mitjans de comunicació, tot destacant "dos mesos després d'entrar-hi pesava trenta-cinc quilos, menjàvem molt poc i havíem de treballar en una pedrera pujant i baixant pedres, però mai vaig pensar en matar-me com van fer molts companys, tenia clar que si havia de sortir mort d'allà dins seria perquè m'haurien enviat al crematori".

ACTIVITATS

Trobada d'antics resistents a Valmanya i La Bastida

Una nombrosa representació de l'Amical de Mauthausen va assistir, el dia 4 d'agost, als actes que anualment se celebren per recordar els resistents afusellats i morts en els combats contra els nazis, entre els quals s'hi comptaven ciutadans espanyols.

Arxiu i biblioteca de l'Amical

Seguim amb la tasca de completar i catalogar els materials dels fons històric, videogràfic i bibliogràfic de l'associació. A més de les anteriors existències, ens van arribant nous materials d'exdeportats o familiars, als quals hem d'agrair la seva col·laboració en aquesta tasca. En aquest sentit, fem una menció especial a David Moyano, Jaume Alvarez, M. Lluïsa Villalba, Antònia Garcia, Joaquín Gálvez i Matías Arranz i de les editorials que ens han subministrat llibres.

Devolució del diners del viatge a Mauthausen de l'any 2000

S'han dut a terme les devolucions de la part del cost del viatge que corresponien a les subvencions rebudes des de diverses administracions.

Presentació del llibre Olvidados de Walter Hasenclever

El dia 25 de juny es va presentar a la Casa Golferics el relat d'aquest autor expressionista alemany (1890-1940) sobre la seva detenció al camp d'internament a Fort Carré. L'Amical va col·laborar amb l'Editorial Barataria, fent la introducció històrica de l'obra Rosa Toran, en considerar que fer conèixer l'obra i la trajectòria de Hasenclever contribuïa a estendre el coneixement sobre els grups antifeixistes alemanys exiliats del seu país.

Presentació del llibre Vida i mort dels republicans als camps nazis

El dia 26 de juny es va presentar, a l'auditori de la Fundació Enciclopèdia Catalana, el llibre de Rosa Toran, amb la intervenció d'Isidor Cònsul, Joan Escuer, Vicenç Villatoro i la mateixa autora.

Exposició de pintura

El dia 2 de juliol al Casal Pere Quart de Sabadell es va inaugurar la mostra de pintura L'horror nazi de Rosa M. Vives i es va realitzar la presentació del llibre de Rosa Toran. L'acte va estar organitzat per l'Associació Cultural Esperantista i comptà amb el suport de l'Ajuntament de Sabadell.

Flossenburg i Dachau

El dia 28 de juliol un grup de membres de l'Amical, entre els quals hi havia el Sr. Enric Marco, exdeportat a Flossenburg, va viatjar a aquest camp per assistir als actes commemoratius i a la trobada de joves europeus que se celebren anualment. Marco va rebre, juntament amb la resta de companys exdeportats, l'homenatge d'aquests joves i una escultura realitzada amb material de la pedrera del camp. A més de recórrer les excavacions que es duen a terme en el recinte per fer sortir a la llum les instal·lacions del camp, es va connectar amb el centre de documentació que realitza una tasca sistemàtica de registre dels internats. La visita a Flossenburg es va completar amb l'anada a Dachau. En un i altre camp s'adquiriren materials per augmentar l'arxiu de l'Amical.

Congrés: «Els camps de concentració i el món concentracionari a Espanya durant la guerra civil i el franquisme».

Durant els dies 21, 22 i 23 d'octubre se celebrarà al Museu d'Història de Catalunya aquest congrés, organitzat pel Museu d'Història de Catalunya i la Universitat Autònoma de Barcelona. Els socis de l'Amical poden assistir-hi com oients sense necessitat de pagar la tarifa de subscripció. La primera secció del congrés: Els camps de concentració europeus. Models comparatius. se celebrarà el dia 21 al matí. El programa complet pot recollir-se a l'Amical o al Museu d'Història de Catalunya.

RECORDEM A ...

L'exsecretari de l'Amical, Joan Esteve Llussà, mort el 13 d'agost a Venissie (Lyon). Esteve va ser funcionari de la Generalitat republicana i s'exilià a França el 1939. Després de passar per diversos camps de concentració, va ser detingut per la Gestapo i deportat a Dachau, però aconseguí escapar-se del comboi que li traslladava.

COL·LABORACIONS

ELS DESAPAREGUTS DEL FRANQUISME

Després de més de 60 anys d'oblits i silencis, envoltats d'un atmosfera carregada de pors i recels, van apareixent, per a vergonya de conveniències polítiques, les víctimes republicanes, els rojos. Aquestes víctimes han quedat amagades enmig del passat d'una suposada guerra civil, falsejada des de bon començament. Un conflicte que no van provocar els vençuts i que va ser una operació d'extermini, tal com va quedar provat i demostrat amb la repressió franquista que va mantenir atemorit aquest país fins ben bé l'any 1975.

Ara són actualitat o haurien de ser-ho tots aquests trenta o quaranta mil espanyols desapareguts, amb les seves restes escampades per totes les terres d'Espanya. Ningú es va atrevir a denunciar la seva absència i, encara molt menys, la desaparició de les seves restes, robades a les famílies en un gest de menyspreu i crueltat infinita.

Avui, dimecres 17 de juliol de 2002, a pocs centenars de metres de Piedrafita de Babia, un poblet de Lleó proper a Astúries i Galícia, en el mateix lloc on cada hivern i durant més de mig segle hi apareixien unes flors, s'ha obert una rasa prop de la carretera. Tot i que molta gent coneixia el que significaven aquestes ofrenes les respectaven, com també ho feien amb aquelles pedres que assenyalaven el punt del record per a no oblidar, però mai ningú va gosar parlar-ne. Parlar-ne era parlar d'aquell 5 de novembre de 1937, recordar els detinguts, apallissats, turmentats... "Mire Vd. señor, los falangistas tenían un almacén aquí donde los llevaban y les hacían mil peñerías". Cada setmana es reunien i escollien les víctimes. Eren uns simples soldats fugitius quan es va dissoldre el front del Nord que

van tornar desarmats als seus pobles, caminant per les muntanyes, i als quals se'ls va prometre que no els passaria res si no tenien les mans tacades de sang. Els llançaven octavetes prometent-los clemència cristiana i un lloc digne en la nova Espanya. Altres eren gent que simplement havien votat les esquerres, afiliats a un sindicat o, encara menys, simples ciutadans habituals a prendre cafè a l'Ateneu o a la Casa del Poble perquè era més barat. Gent enganyada fins al final, a la qual amb l'excusa d'un trasllat davant les autoritats judicials o a la presó, eren conduïts fins a una d'aquestes rases, executats i llençats dins com si fossin animals.

Em trobo al voltant de la rasa i ja han aparegut les restes de 14 homes, ossos, costelles pelades, els cranis foradats pels trets de gràcia, un d'ells enmig del front. Gairebé no queden altres senyals, una sivella, un corretjam i un parell de sabates. Curiosament, cap rellotge, anell o cadena, trist botí el dels botxins. També hi ha mitja dotzena de petites llaunes de conserves rovellades, que destaquen per damunt dels esquelets, devien ser les provisions, agafades amb premura, pel suposat viatge a un destí al qual mai no arribarien.

A la tarda següent ha arribat el forense. Ens apunta algunes pistes per a les identificacions. Creu possible conèixer les edats i els pesos, sobretot per les dentadures; n'hi ha de completes, són dels més joves, algun adolescent. A les dels grans els manquen els queixals i als avis fins i tot les dents. Seran necessàries les proves d'ADN dels suposats familiars.

Isabel, que acostumava dipositar les flors, té la seguretat que entre aquestes res-

tes s'hi troben les del seu germà i les del seu cunyat, de 21 i 31 anys, respectivament, quan van desaparèixer. Darrerament sembla que tots coneixien l'existència d'aquestes fosses i segurament n'hi ha altres molt a prop. En algun moment la pluja havia deixat al descobert els ossos, però qui en podia parlar si, fins i tot, el capellà havia dit que "los rojos eran tan viles que hasta la propia tierra los rechazaba". Durant els gairebé quaranta anys de dictadura franquista, les famílies, també perseguides i amenaçades, estaven massa atemorides per gosar parlar en públic. Ara, després de 28 anys de la mort de Franco, de democràcia fàctica i d'un o altre canvi frustrat, s'estan desenterrant els primers cossos. Però no ho fan els governs, ho estan fent les famílies, les vídues, els fills i els néts que estan recollint diners i excavant la terra de les fosses. I ho està fent sobretot l'Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica i els que col·laborem per obligació i per dret. En aquest moment, Emilio Silva, responsable de l'ARMH, ja té una llista de 80 llocs amb fosses i 800 desapareguts, només a la comarca de León.

Esperem que la comissió de l'ONU i el grup de treball sobre Desaparicions Forçades i Permanents, amb seu a Ginebra, a les quals s'ha apel·lat cercant ajuda i demanant la seva intervenció davant el govern espanyol, serveixin per restituir a les víctimes el lloc que els correspon i la dignitat a la qual tenen dret.

Allà hi serà l'Amical.

Enric Marco

DESPERFECTES EN EL MONUMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT

Des del passat 5 de maig, Sant Boi de Llobregat passa a incrementar la llista de municipis amb un memorial en record dels deportats i assassinats per la barbàrie nazi. L'obra denominada Tío Vivo està formada, bàsicament, d'una plataforma circular de ferro amb diferents simbolismes al damunt i una sèrie d'elements metafòrics que la completen. Cal dir, honradament, que és una obra molt complexa en el seu context i que les persones que la visiten no saben de què es tracta.

Una setmana després de la seva inauguració, parts del conjunt de l'obra estaven destrossats; al ser de ferro i vidre gruiixut havien d'haver estat tallats i trencats

amb estris o elements contundents, coses que els nens que juguen en una plaça no porten habitualment. Aquests desperfectes han estat reparats tres mesos més tard.

Carme Tramunt és filla de Xavier Tramunt Puig, mort a Lourdes el 1975. Com molts altres catalans, va patir el calvari del terrible camp de Mauthausen. Carmeta, com se la coneix al poble, es va assabentar poc temps després de la inauguració del memorial i va anar amb tota la seva il·lusió a veure'l, però en arribar-hi no va poder aguantar les llàgrimes i va començar a plorar desconsoladament. No eren llàgrimes d'emoció, sinó de ràbia. Segons el seu criteri, tant per la seva ubicació, nom, context i

complexitat, l'obra "era un insult a la memòria del seu pare i als companys que van passar per Mauthausen". Tot seguit va anar a l'Ajuntament per parlar amb l'alcalde i expressar-li les seves queixes, però, després de dos intents, encara no ha estat rebuda. Aquestes queixes han estat recollides a la premsa local. Crec que, indirectament, la nostra entitat hi està implicada, per la qual cosa hauríem de pronunciar-nos en aquest afer, perquè la memòria dels nostres companys no resti immersa en cap tipus de polèmica.

Isidoro Teruel, soci 553

LECTURES RECOMANADES

CHÉROUX, Clément. Memòria dels camps. Fotografies dels camps de concentració i extermini nazis (1933-1999). Barcelona: Marval, MNAC, 2002. 245 pàgs. El llibre és el catàleg de la mostra exposada amb el mateix nom al MNAC durant aquesta primavera i estiu i comprèn fotografies que van formar part de l'administració de les SS, les realitzades en els alliberaments dels camps i aquelles que, en reduït nombre, van poder prendre de forma clandestina els propis internats. L'obra inclou, a més, una sèrie d'importants estudis realitzats per especialistes sobre les imatges dels camps de concentració, que aporten tant l'anàlisi formal i contextual, com reflexions entorn els usos de les imatges en el seu moment i en l'actualitat.

HAFFNER, Sebastian. Historia de un alemán. Memorias 1914-1933. Barcelona: Ediciones Destino 2001. 262 pàgs. Haffner, escriptor alemany exiliat a Anglaterra l'any 1938, intenta donar resposta en aquesta autobiografia dels seus anys de joventut, escrita el 1939, a les preguntes sobre com va ser possible el procés d'ascensió del nazisme. Com a ciutadà i com a alemany analitza els

esdeveniments històrics des de la 1a Guerra Mundial, el descontentament social, l'exaltació nacionalista i l'antisemitisme, però ho fa des d'un punt de vista que sobrepassa la crònica personal, tot posant èmfasi en les emocions i contradiccions que visqueren ell mateix i els de la seva generació.

TODOROV, Tzvetan. Memoria del mal, tentación del bien. Indagación sobre el siglo XX. Barcelona: Ediciones Península 2002. 377 pàgs. L'autor búlgar, afincat a París, s'endinsa en la història del segle XX, no des del punt de vista d'un historiador ni d'un sociòleg, sinó com la d'un escriptor que intenta comprendre el seu temps, trasbalsat per l'enfrontament entre totalitarisme i democràcia, a través d'una galeria de retrats que inclouen Vassili Grossman, Margarete Buber-Neumann, Primo Levi, Romain Gary, David Rousset i Germaine Tillion, tots ells individus de gran lucidesa, marcats per un itinerari dramàtic i que van intentar reflectir en els seus escrits les seves experiències .

TORAN, Rosa. Vida i mort dels republicans als camps nazis. Barcelona:

Proa 2002. 347 pàgs. L'obra, de caràcter històric, té l'objectiu de mostrar el fenomen dels camps de concentració i extermini en tota la seva amplitud, com a un sistema repressiu i anihilador que neix de la mateixa essència del nazisme i que es transforma segons l'evolució del sistema i de la guerra. La descripció de la vida i la mort als camps es realitza a partir d'un ampli repertori testimonial i se centra especialment en el camp de Mauthausen. Els apèndixs de l'obra aporten documents que mostren la implicació del franquisme en la deportació dels republicans.

TORNER, Carles. Shoah, una pedagogia de la memòria. Barcelona: Proa 2002. 357 pàgs. L'obra, centrada en el emblemàtic documental Shoah de Claude Lanzmann, és una reflexió sobre la transmissió de la memòria i les seves relacions amb la història. La pedagogia de la memòria que l'autor reclama suposa una participació activa del lector, l'oient o l'espectador, i una ètica en el procés de transmissió que faci possible cedir la paraula fins i tot a aquells que no poden parlar.

Descompte en els llibres per als socis

Els socis podran adquirir els llibres que tenim a la venda en el local de l'associació amb un descompte d'un 10% sobre el preu de venda al públic.

Tallar per la línia de punts o fotocopiar i enviar a l'Amical.

BUTLLETA D'AFILIACIÓ A L'AMICAL

Nom (i/o entitat)		Cognoms	
D.N.I.	Data naixement	Domicili	
Codi postal	Població	Tel.	Professió
☐ Deportat/da ☐ Familiar ☐ Col.laborador/a		Quota anual: 18 euros	

DADES DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Caixa o Banc	Agència nº	Domicili
Codi postal	Població	Llibreta / c/c nº
Signatura:		

Sr. Director: Us prego feu efectius els rebuts de l'Amical Mauthausen a càrrec de la meva llibreta o c/c.